VASILE POSTEUCĂ

10 Septembrie 1912,Stăneştii de jos, jud. Rădăuţi - 6 Decembrie 1972, Chicago

"POEME DE SUFERINŢĂ, CREDINŢĂ ŞI DOR"

——Gheorghe RĂDULESCU——

Vasile Posteucă, poet şi ziarist bucovinean, din aceeaşi familie spirituală şi naţională cu Eminescu, având rezonanţe dureroase, semnificativ-solidare de înstrăinare cu Aron Cotruş şi de pătimire a neamului cu Octavian Goga, suflet de Român autentic din plămada înaintaşilor săi ţărani răzeşi de pe plaiurile Bucovinei şi ale Moldovei de Nord, şi-a cântat suferinţa şi lupta poporului cu ochii aţintiţi spre Dumnezeu şi infinit, cutezător şi încrezător în forţa neamului său nemuritor.

Născut în satul Stăneştii de jos, la 10 Septembrie 1912, în judeţul Rădăuţi, Vatra Domnească, întinsă din ţinutul Sucevei şi până dincolo de Cernăuţii lui Aron Pumnul, Hurmuzachi, Eminescu ori Iancu Flondor, pământ sfinţit de paşii, de luptele şi locaşurile sfinte ale Marelui Voevod Ştefan cel Sfânt, Vasile Posteucă ia fiinţă în casa lui Iremie şi a Ilenei Posteucă, fiind penultimul copil dintre cei şase: - Domnica, Gheorghe, Leontina, Visarion, Vasile şi Ilie. Între anii 1920 - 1924 urmează şcoala primară, apoi liceul Laţcu Vodă din oraşul Siret, îşi ia bacalaureatul în 1931 şi în acelaşi an până în 1936 frecventează cursurile Facultăţii de Litere (Limba română), din Cernăuţi, unde îşi ia licenţa, cu calificativul *"Magna cum laude"*. Printre profesorii din acel timp, pe care Vasile Posteucă i-a avut la Universitatea din capitala Bucovinei, îi remarcăm pe: Leca Moraru, Ion Nistor, Traian Brăileanu, Constantin Narly, Grigore Nandriş, Ilie Bacinschi şi Romul Cândea.

Între 1934-1935, Vasile Posteucă este Preşedintele Societăţii *"Arboroasa"*, apoi Vice-preşedinte şi Preşedinte al Centrului studenţesc din Cernăuţi, după îmbolnăvirea şi moartea lui Dumitru Strâchinaru.

Tot el organizează Primul congres al studenţilor bucovineni, la Suceava. Prin îngrijirea lui Mircea Străinul, se pun bazele în 1935, revistei *"Iconar"* în casa profesorului Traian Brăileanu, revistă în care publică Liviu Rusu, Vasile Posteucă şi Ionel Ţurcanu. În Octombrie 1936, Vasile Posteucă se căsătoreşte cu Zamfira Horodnic, licenţiată în Istorie, la aceeaşi universitate din Cernăuţi, sora poetului Mihai Horodnic, dispărut de tânăr dintre noi. Între 1937-1938 este profesor, în acelaşi an, 1938, se naşte primul copil, Doina, care îşi va lua diploma de licenţă în meteorologie, la Universitatea din Bucureşti. În 1939 se naşte al doilea copil, Doru, care este inginer, studiind Politehnica din acelaşi oraş. În anul 1940, Vasile Posteucă este concentrat ca ofiţer de rezervă. În acelaşi an familia Posteucă se refugiază la Fălticeni, apoi la Bucureşti, din cauza ocupării Bucovinei de Nord, a Basarabiei şi a Ţinutului Herţa, de către trupele invadatoare bolşevice ruseşti. Din 1941 viaţa familiei Posteucă începe să devină grea şi tristă, Vasile Posteucă este nevoit să plece prin Polonia în Germania. În 1942, se află în lagărul dela Buchenwald, în 1950 vine în Canada, unde va fi profesor de limba germană şi franceză, în 1962 îşi susţine doctoratul la Universitatea din Toronto cu subiectul *"Experienţa interioară în opera lui Rainer Maria Rilke"*, iar în 1966, va fi profesor de limba germană şi franceză în Statele Unite, la Minnessota, la State College din Mankato. În anul 1968, după multe încercări şi impedimente, reuşeşte să-şi revadă familia în Statele Unite, întâi soţia, Zamfira, în 1970 pe fiul lor Doru, iar în 1972 pe fiica lor Doina, an în care Vasile Posteucă se stinge din viaţă, la 6 Decembrie, de Sfântul Nicolae, la spitalul *"Colombos"* din oraşul Chicago. După cum se observă, viaţa Românilor în general a fost şi este tristă, *"popor fără noroc"*, cum spunea Mircea Eliade, cu toate acestea poporul român şi-a relevat în faţa lumii marile lui valori care, cu toate opreliştile puse, şi-a demonstrat forţa şi vigoarea creatoare de care dispune.

Opera poetică a lui Vasile Posteucă izbucneşte năvalnic, revărsând din suflet o suferinţă de veacuri a poporului său, o suferinţă a unui neam care în tot zbuciumul lui nu l-a avut decât pe Dumnezeu.

Dar iată-i opera: În 1938 apar *"Cântece de ţară"* în tipografia Bucovinei a lui Torouţiu. În 1940 apar *"Cântece şi descântece"* cu o prefaţă de Gavril Ionescu, carte tipărită în Editura Mitropolitul Silvestru (operă distrusă de hoardele sovietice). În anul 1953, apare *"Carte de cântece româneşti"* - la Madrid. În anul 1954, în Editura *"Carpaţi"* din Madrid iese de sub tipar volumul *"Poeme fără ţară"* cu o prefaţă de Aron Cotruş şi trei desene de Eugen Drăguţescu, volum în care sunt incluşi - Vasile Posteucă (cu cea mai mare parte) cu volumul *"Icoane de dor"*, Nicolae Novac şi N.S. Govora. În 1960 apar *"Cântece din fluier"*, volum tipărit la Cleveland, Ohio, apoi în 1962, în Mexic apare cartea *"Poeme ghivizii"*, în 1963 apare poemul de 29 de pagini *"Catapeteasma Bucovinei"*, publicat în Mexic la tipografia lui Nicolae Petra, iar în 1967, apare în Editura Revistei *"Drum"* din Madrid cartea *"În marea şi'n mormintele din noi"*. Cu patru ani în urmă, în 1963, Vasile Posteucă editează în exil sub direcţia sa, revista *"Drum"*, care apare şi după dispariţia poetului, de data aceasta sub direcţia lui Ion Halmaghi.

Suflet înaripat şi mereu în zbor spre infinit şi ţara lui înnegurată de doliu şi lacrimi, Vasile Posteucă îşi cântă neîncetat dorul, dragostea şi durerea, fiind el însuşi un răstignit al suferinţei neamului.

Poemul de început din volumul *"Icoane de dor"*, intitulat *"Prefaţă"*, scris la Alençon la 14 Septembrie 1949, este o răscolire în timp a unui suflet într'o continuă învolburare, într'o continuă frământare, îndoială, prăbuşire şi înălţare a omului încleştat de durere, dor şi speranţa care nu-l părăseşte, de speranţă creştină, care îi va aduce reînălţarea neamului: *"Dă-mi Doamne dreptul să-Ţi vorbesc odată / Cum Îţi vorbeam când când nu Te-am fost vândut, / Când nu Te aplecaseşi pe lopată, / Când totul era'n mine ne'nceput, / Acolo unde revărsat în fire / Erai lumină, cântec şi risipă, / Când toată vremea se'mplinea'n iubire / Şi veşnicia încăpea'ntr'o clipă. / Împodobind tăceri necunoscute / Le-am pus culoare şi le-am dat tăiş, / Şi le-am udat cu lacrimi din lăute / Ca nişte iezi să sburde'n luminiş... / Drag cetitor, din zodia ce vine, / Tu ară-mi toată inima cruciş, / C'am plâns şi pentru ceasul tău pieziş / Cu chinuri şi cu'nvolburări haine..."*

Poezia lui Vasile Posteucă desprinde pentru neuitare întreaga structură a tainelor româneşti, le poartă în el ca inima şi sufletul, întărindu-le spiritul prin suferinţa care i-a cuprins fiinţa şi-l poartă departe, departe spre izbândirea de noi valori ale creaţiei.

Ţăran curat prin origine, creator prin ereditare folclorică, Vasile Posteucă îşi cântă mioritic soarta: *"Prin vatră, prin strungă, / Strigoi se alungă, / Pe ceruri, pe dungă, / prin porţi să străpungă, / La vatră, la strungă. / A fost într'o seară/ De vifor amară... / A plâns o fecioară / Prin iadul de afară, / Demult într'o seară. / A plâns şi-a strigat, / Din hău de veleat, / Cu glas tremurat, / Un nume ciudat,/ A plâns şi-a strigat. / Pe-aproape, colea, / Căzuse o stea / Şi-a moarte spunea / Şi-a cumpănă grea,/ Pe-aproape pe colea..."* **(Mioriţa, din Icoane cu dor)** Colomea, Noembrie 1941.

În vers şi ritm popular, Vasile Posteucă îşi hrăneşte sufletul şi credinţa prin trăirea nestăpânită a locului unde s'a născut şi crescut în spaţiul veşniciei lui, însă durerea este atât de mare, încât distanţele şi nenorocul îi împiedică dorinţele nestăvilite, care n'au putut fi temperate decât de transcendenta moarte: *"Satule, cu cerul clar, / Ca o boltă de altar, / Fără veac, fără hotar, / Tu strângi lumea tot mai rar / Lângă toaca de stejar, / Să'ngenuncheˈn iconar / Lângă îngeri cu stihar, / Satule destin amar.../ Satule, albastră iie, / Aşternutăˈn veşnicie, / Drum, Lui Dumnezeu, să vie, / Să-ţi mai ia din sărăcie, / Ţi-a rămas vrerea pustie, / Geamătul, zădărnicie. / Nu-i dreptate să te'nvie / De sub crâncena urgie, / Şi Iisus eˈn pribegie, / Şi n'aude şi nu ştie, / Satule, albastră iie!"*

Şi mai departe, în poemul *"Satul meu"* (din *"Icoane cu dor"* ca şi precedentul poem), poetul parcă pătrunde în veşnicie, căci în veşnicie sunt poeţii, atingând chiar emanatismul Lui Dumnezeu, deoarece el, omul, făptura din lumea sensibilă, caută să se ridice prin Logos, adică prin Christos, cu sufletul plin de slavă şi credinţă spre forţa care l-a zămislit, dar iată că în concepţia ţărănească (lucru întâlnit la Creangă, Arghezi, Voiculescu, Crainic ori Gyr), Tatăl ceresc îi este chiar miegieş de ogor şi cer, căci trimisul Domnului locuieşte chiar în sufletele noastre, prin Duhul Sfânt: *"Acesta-i centrul lumii: satul meu... / La marginea Lui Taica Dumnezeu. / De-aicea'ncep cosminele şi plaiul / În care mai demult fusese raiul... / Aici am stat cioban şi-am plâns cu naiul"*.

Dar, tot aranjamentul ideatic şi metaforic este izvorît dintr'o interiorizare profund creştină, încât se ajunge la mistică pe cale de credinţă, de viziune şi convingere, fără tribulaţii ocultе, magice, vitaliste, fără îndoieli individualist-intelectualiste: *"În satul meu stau stelele pe loc* (aspaţial) */ E fără calendar şi ipisoc...*(atemporal) */ Doar soarele domnind peste furtună / Îi risipeşte'n câmpuri şi-i aundă, / Căci ziua trag amarnic în răsteu, / Iar seara stau la sfat, cu Dumenzeu, / Şi se'nţeleg tăcând la un pahar / Că-s doar vecini cu casa'ntr'un hotar... /... / De-aceea-i tare mândru satul meu, / La marginea Lui Taica Dumnezeu..."*

Poet de factură clasică, cu unele linieri simboliste ca'n *"Toamna"* din *"Icoane de dor"* şi'n aceea din *"Cântece de fluier"* şi'n altele, Vasile Posteucă îşi trasează singur estetica continuu cu valorile, cu viaţa, cu echilibrul spiritual şi moral, căci Român fiind, îşi găseşte forţa pe care i-a dat-o Dumnezeu, însă lirismul îi este încărcat de lacrimi, care chiar dacă nu se văd uneori, din discreţie şi demnitate se descopăr în versul lui tulburat de durere, de aşteptare şi de încordare: *"Soare bun, trimite-mi o frântură / Din lumina ta ca să renasc. / Mi-a crescut venin şi iarbăˈn gură, / Toate deznădejdiile mă pasc. / Strugur sunt şi zilele, cu ură, / Mă strivesc prea timpuriu, sub teasc..."* **(Rugăciune II** din *"Icoane de dor"*).

Sfâşiat ca pământul de ape, Vasile Posteucă are o suferinţă ancestrală a neamului, la el poezia e un fel de rugăciune, o liturghie, în care se sfinţeşte prin durere şi închinare întregul mers al vieţii.

Spaima lui se revarsă şi din gândul carel apasă ca o obsesie din lipsa de dreptate ce ar putea coborî peste el şi dela el peste neamul lui înfricoşat de netrebnicia opresiunii: *"Nu chinul că m'am stins aşa departe. / În besna nopţilor precum năierii, / Şi nu mi-o şti de nume nici o carte; / Şi nici pustiul fără capăt al tăcerii, /Nu astea-mi sfarmă pieptul de durere. / E altceva ce din adânc mă sapă, / Şi chinului fără sfârşit mă cere: / Anume că voi fi fără dreptate / Un mort pe care nu l-aţi pus în groapă, / Şi-l duceţi toată viaţa voastrăˈn spate..."* **(Pentru Zamfira,** din *"Icoane de dor"*).

Vasile Posteucă a scris o poezie pe înţelesul tuturor, o poezie fără elucubraţii, fără ermetisme şi sensuri de subtext, numai pentru a dovedi că scrie o poezie adecvată pentru al VI-lea şi al VIII-lea deceniu al secolului al XX-lea, poezia lui este o creaţie de suflet, o poezie de sacrificat, de mare patriot, de martir, dar martirajul poetului e fortificat de credinţa care nu l-a părăsit până la moarte, este poezia dialogului cu Dumnezeu, poezia unui suflet cu o deosebită putere de a iubi, o poezie românească a căror filoane sunt profund implântate în rădăcina neamului şi a pământului din care este plămădit poetul. Impresionante sunt versurile din *"Ultima scrisoare"* (din *"Icoane de dor"*, în Aprilie 1942, la Rostok), poem în care poetul parcă îşi ia rămas bun dela mamă, dela prieteni şi vrăjmaşi. Ca un răvaş al durerii, al despărţirii şi necunoscutului, plin de obidă şi de indignare se scufundă în voia soartei, ca un osândit al unui destin nemilos şi nedrept: *"Măicuţa mea cu sufletul bun, / De-acuma n'o să mai vin nici de Paşti, nici de Crăciun. / Nu m'oi mai legăna'n privirea ta de smaralde / Ca'n nişte scufece descântate şi calde. / Mâna ta ca o garoafă uscată / Nu o voi mai săruta niciodată... / Să le spui vrăjmaşilor să nu le fie teamă / Că nu mai sunt decât amintire, mamă. / Şi tu nu mai crede în zări şi'n lăstuni, / Că toate s'au învăţat a spune minciuni..."*

Cu *"Poveste de Crăciun"* scrisă pentru cei doi copii, Doina şi Doru, rămaşi în ţară împreună cu mama lor, Zamfira, poetul pătrunde într'un univers inefabil de Crăciunul care vine, dar cumplit de trist pentru sufletele de copii şi al mamei, năpăstuiţi şi singuri, fără tatăl pe care nu ştiu dacă îl vor mai vedea vreodată. Poetul descoperă datorită sensibilităţii sufletului său zbuciumat şi chinuit de tată şi poet, întreaga dramă pe care o trăiesc cei de acasă. Imaginaţia creatorului este atât de încărcată de suferinţă, de dragoste, de imagini ce iau un aspect fantast, aproape apocaliptic, dar tot atât de realist, încât

analiza psihologică, introspecţia pe care o realizează creatorul devine o crudă realitate, a unui adevăr care nu poate fi spus decât în versuri, căci de multe ori realitatea este incredibilă: *"Într'un târziu rămâne strada goală, / Doar un străin mai stă lângˈo vitrină, / Privind pierdut risipa de beteală / Şi splendida poveste de lumină; / Un biet pribeag, bătut de dor şi soare, / Ce-şi vedeˈn visuri Ţara şi cătunul. / Sunt şase ani de când e dus departe, / Şi mâine e Crăciunul..."*

Şi, halucinant izvorăşte din pribeag dorinţa, dorinţa însă e deşartă: *"Ci gândul lui e-acum de mult acasă: / Prin mari troiene el aleargă'n grabă / Înfiorat de-o veste bucuroasă / Spre-un geam sărac, cˈo lumină slabă. / Acolo-i inima rămasă'ntreagă! / Mai sunt trei paşi. Acum e numai unul... / E chiar sub geam şi-i vede cum se roagă, / Şi mâine e Crăciunul... / ... / Mămico, spune Doina, într'o vreme, / Şi-i şterge ochii dulce cu baticul. / - Ce-ar fi să-i spui lui Moş Crăciun să-l cheme, / Din depărtarea lui şi pe tăticul? / Şi spune Dorul galeş şi cu minte: / - Ce-ar fi să-i dăm scrisoarea cu lăstunul? / Şi plâng tustrei mai galeş ca'nainte, / Şi mâine e Crăciunul..."* **(Poveste de Crăciun,** din *"Icoane de dor"*).

În repertoriul poemelor sale din *"Icoane de dor"* se află înscrise cu litere de foc şi profundă tristeţe poemele *"Jale basarabeană"*, *"Pentru Bucovina"* şi *"Bucovina"*. În genul lui Alecsandri ori Eminescu, Vasile Posteucă se contopeşte cu versul şi cântecul popular, al ţăranului, al satului, el devine un cântăreţ al plaiului mioritic, oriunde s'ar afla pe pământul României, pentrucă acest pământ rodeşte spicul de grâu al pâinii şi bobul de strugure al vinului, sfinţite în potirul euharistic, binecuvântând dorul, dragostea, şi viaţa, aşa cum le întâlnim în poemele din volumul *"Cântece din fluier"*, apărut la Cleveland, Ohio, 1960: *"Mioriţă, miorea, / Leagănă-L cu lacrima, / Pe Cel Nou în ieslea ta, / Cătu-i lumea: Mesia..."*

Dragostea chinuie sufletul şi trupul sub încinsul cer de stele, gândul îşi urmăreşte ideea născută din visul dorului de a iubi şi a fi iubit, sub obligăduirea permanenţelor naturii româneşti: *"Stele sfarm într'o bătută. / Vântul codrilor în fluer / Mă ridic în plai şi şuer, / Mersul legănat de ciută. / În gurgui, luceafăr mare, / Cerb jucat în vis regesc, / Dorul dragostei mă doare, / Mă desfac în zări şi cresc. / De-i dormi la noapteˈn fânul / Cerului, cosit curând, / Vânt voi fi să-ţi tremur sânul, / Mir de lună, murmurând."* **(Cântul al III-lea).**

Talentul şi originalitatea poetului îşi pun pecetea în versuri populare, prin dorul de ţară şi credinţă ca în poezia *"Colind"*: *"Drag luceafăr de-altădată, / Du-neˈn străvoiasca glie / C'am bătut pământul roată / şi sinedriul nou nu ştie / Decât ură şi urgie... / Una, Sfântă Preacurată,/ Maica Domnului, Marie."*

Continuare în numărul viitor

VASILE POSTEUCĂ

10 Septembrie 1912,Stăneştii de jos, jud. Rădăuţi - 6 Decembrie 1972, Chicago

"POEME DE SUFERINŢĂ, CREDINŢĂ ŞI DOR"

Gheorghe RĂDULESCU

Urmare din numărul trecut

Poetul parcă îşi prevedea sfârşitul, visul se preschimbă în realitate şi realitatea în vis, însă un vis ciudat, un vis al totalităţii spiritelor adunate de suferinţă şi dor: *"Am să mor cum moare un cocor / Toamna, pe un capăt de ogor, / Legănând în ochii'n-lăcrimaţi, / Cetele fraţilor plecaţi / Spre azurul zărilor din Sud, / M'or striga şi n'o să-i mai aud / ... / Speriat de cea din urmă clipă, / Voi porni, prin vis, într'o aripă, / Dară zborul negru, zbor ciudat, / M'o purta, tăcut, spre alt veleat, / Şi voi râde: - Cum mă simt de bine...? / - Lumea toată s'a mutat în mine."*

Volumul *"Poeme ghivizii"* (cu un titlu deosebit, deschide o paranteză spre un alt orizont poetic) a apărut la Mexico în 1962, - Vasile Posteucă cu versuri şi Nicolae Petra cu desene. Combinaţia sau mai exact influenţa artei plastice sau a muzicii, privind poezia au o istorie şi o tradiţie mai veche, simbolismul este relevant prin perspectiva pe care i-o deschide Baudelaire, în sonetul *"Correspondances"*, René Ghil prin *"Le Traité du verbe"* ajunge să constate că instrumentele muzicale corespund prin sunetele lor anumitor culori; Rimbaud în poemul *"Voyelles"* vrea să demonstreze că vocalele corespund şi ele culorilor, de exemplu A-negru, E-alb, I-roşu, U-verde, O-azur. Caracterstici în sensul muzicii, ale artelor în general, ale corespondenţelor, întâlnim şi la Verlaine în *"Art poetique"*, la Mallarmé în *"L'Avant-Dire"*, la J.K. Huysmans, ori în *" Le Manifest du Symbolisme"* de Jean Moréas etc. Un aspect evident în această direcţie, privitor la arta plastică, îl întâlnim în Anglia în poezia Prerafaelită, premergătoare decadentismului, prin ideile şi concepţiile în critica estetică a artelor plastice ale lui John Raskin, în aşa fel încât în 1848, pictorii: Dante Gabriel Rosetti, Holman Hunt şi J.E. Millois pun bazele mişcării prerafaeliste denumită *"Frăţia"* (The Pre-Raphailite Brotherhood), iar datorită lui Dante Gabriel Rosetti, care era pictor şi poet, s'au aplicat concepţiile prerafaelite ale *"Frăţiei"* şi în domeniul literaturii, editând împreună cu acest grup revista *"Germenul"* (The Germ). Avansând această idee s'a ajuns la decadentismul şi estetismul lui Oscar Wilde în epică şi poezie, continuându-se în secolul al XX-lea în romanele Irlandezului James Joyce, ale lui David Herbert Laurence, Aldous Huxley şi în poezia lui T.S. Elliot. Acelaşi lucru însă şi mai evident s'a întâmplat cu expresionismul, curent prin excelenţă german, având la bază pictura olandeză a lui Van Gogh, a Belgianului James Ensor şi a Norvegianului Edward Munch, iar printre pictorii germani îi găsim pe Fritz Bleyl, Eric Heckel, Ernst-Ludwig Kirchner şi mulţi alţii, cât şi prin gruparea *"Blaue Reiter"* dela München sau acei dela Berlin, Dresda ori Viena şi anume pe Vassily Kandinski (mai târziu pictor de factură abstractă), Alexey Jawlensky etc., având corespondenţi în literatură pe scriitorii Th. Däubler, G. Heym, R.J. Sorge şi pe poetul expresionist austriac Georg Trakl. Cam acelaşi lucru credem că s'a întâmplat şi cu atracţia poetului V. Posteucă, poet tradiţionalist, cu mari deschideri spre orizontul liniilor drepte, îndoite, curbate, ori ovale, spre suişuri ale semnificaţiilor abstracte, ale lui Nicolae Petra, linii care corespund sensurilor poetice, dela titluri la ideea şi motivul inspirator ca: *"Simpla învăţătură"*, *"Dragoste (1 şi 2)*, *"Muncă"*, *"Singurătate"*, *"Visări"*, *"Judeţul"*, *"Minciuna"*, *"Egoism"*, *"Fericire" (1 şi 2)*, *"Bucurii"*, *"Prietenie"*, *"Răzvrătire"*, *"Dăruire"*, *"Prudenţă" (1 şi 2)*, sfârşind cu o pagină albă cu poemul intitulat *"Alb"* (pagina 116 din Predici), poem care ar dori să lege în abis, la Dumnezeu unitatea de nedespărţit între linia izvorită din penelul lui Nicolae Petra şi Ideea spre rugăciune a lui Vasile Posteucă: *"Ţi-a sărutat penelul Dumnezeu: / Ai rânduit luceferii'n careu / Şi lemnul l-ai cioplit în vis, sfios, / De cruce străvezie lui Hristos. / De-aici se poate merge până'n rai pe jos... / Arând ogor în pagina virgină, / Plâng ca să-mi crească grâul de lumină / Al inimii smerite şi deschise; / Rană mi-i inima de cer, de vise, / Şi lutu-mi leagă aripa'n rugină... / Să'n-genunchem în alba mânăstire / Ca'n simfonia unui cer de lire, / Cinstind tăcerea'n rugă, omenească. / Lacrima noastră spune îndrăzneşte; / Că'n albul inimii, nimicul ştie... "*

Din nou Bucovina revine ca un leit motiv, ca un imn de slavă şi închinăciune în cutremurătorul poem, publicat la Mexico în 1963, *"Catapeteasmă bucovineană"*, poem care deschide porţile României, spre altarele lui Dumnezeu şi ale credinţei, dela Mitropolia şi bisericile Cernăuţiului spre Putna, Rădăuţi, Voroneţ, Suceviţa, Moldoviţa, Dragomirna, Sf. Ion cel Nou dela Suceava, spre inima României la *"Trei Ierarhi"* din Iaşi la şirul de biserici şi Patriarhia Bucureştiului, spre încercatele catedrale din Cluj şi Alba Iulia, spre Mitropolia Timişoarei. Dar, iată visul poetului: *"Sună trâmbiţa... Sună... / Vuieşte furtuna şi văd venind Cruciada... / Ard fagii Bucovinelor şi urcă'n baladă. / Icoana în care am înviat: Voroneţ / Aşa vei fi: Cu Domnul Ştefan în genunchi, / Şi'n vremea de-apoi, la judeţ. / Un fag bătrân, semeţ în gânduri şi trunchi, / Trăsnit în bătălie... Împărat fără jeţ. / Cu sceptrul: spadă. Fără coroană... Smerenia ce ţi-o ştia evangheliarul / Simfonizând cu gloria'n icoană, / Opri-va, vremii noastre minutarul... / Aşa va fi. Şi de va fi să fie / Un alt judeţ la capăt de pământ, / Şi-o altă biruinţă'n veşnicie, / Vor trebui toţi, în genunchi, în faţa lui, / În faţa Domnului, / Să tremure, să plângă şi să vadă, / Toţi negustorii, graşi de zarafie; / Pe ceruri Crucea preschimbată'n spadă... / Că altă lege n'are lumea mai de preţ, / Icoana sfântă dela Voroneţ..."*

În 1967, la Madrid, apare în Editura Revistei *"Drum"* volumul de poezii al lui Vasile Posteucă *"În marea şi'n mormintele din noi"*, volum de profundă adâncime şi sensibilitate, din care izbucneşte alături de nota disperării, dar nu a dezjnădejdei şi a pesimismului, ci o notă puternic reliefată a indignării, a revoltei, a denunţării în faţa opiniei publice, monstruozitatea crimei comuniste, care a prădat ţara de suflete, de credinţă şi conştiinţe, pentru a le înlocui cu satanice semne ale mafiei gangstereşti, având scopuri bine definite în trista şi dramatica istorie a omenirii. Astfel volumul începe cu poezia *"Chemare"*, care are aspectul unui manifest turburător, în care se derulează parcă un film al victimelor şi al ucigaşilor: *"Se poate că sfârmându-ne pe roată / Călăii ne-au iubit (doar prea intens), / Avizi de-o'nfrigurare luminată, / ... / Săpând în stânca nebuniei sens... / ... / Icoane'n astăzi urmele de cuie, / Sângele scurs: culoare şi parfum, / Prăpastia'n adâncul ei ne suie, / Şi desnădejdea ni-se'n-tinde'n drum... /... / Ni-s'a luat în lumea asta ţara, / Ca s'o zidim din sânge şi lumini, / Şi neamului să-i înmulţim comoara, / Din drumuri şi din lacrimi prin străini... / Fugari pe dimensiunea verticală, / Murim a nuntă, şi'nviind mereu: / Crescând din jertfă, rugă şi greşeală, / O'mpărăţie a lui Dumnezeu."*

Zbuciumul poetului este atât de sfâşitor de dureros şi dramatic, încât cuvintele lui sunt parcă şiruri de sânge şi lacrimi, căci numai un om care îşi iubeşte ţara şi neamul cu toată forţa lui spirituală poate să se mărturisească astfel: *"Sadună'n mine linişti de ruină / Şi'n gând îşi face noaptea adăpost; / Îmi amintesc de unde vin, ce-am fost, / Şi ard cumplit de-o sete de lumină. / Scrâşnesc ca piatra sub călcâi străin, / Şi inima durerii geme'n glie, / Dau să mai cred în viaţa ce-o să vie. / Dar sufletul mi-i baltă de venin. / Mi-i dor nestins de cer, mi-i dor de ţară. / Mă'ngân cu munţi şi ape, din lăută, / Şi steaua-mi ia mormântul şi mi-l mută / Mai în singurătate, mai în seară. /... / Târziu, în murmur de mistere / Înviu în mine cete de străbuni, / Şi par'că's cuib de vulturi în goruni, / Scriind răscruci de doruri şi tăcere..."* (*Pulberea pământului*).

Singurătatea şi pustietatea poetului este atât de crudă şi profundă în tragedia ei, încât parcă îşi destramă fiinţa, vorbind de dincolo de noi, dintr'o lume a nefiinţei, unde şi acolo este urmărit de aceleaşi suferinţe şi singurătăţi care vin, vin, ca o obsesie a unui dor, care îi macină ultima licărire a existenţei: *"Mă'mbăt din tine, nebăută atea,/ Tu, dorul şi singurătatea mea./ Mă'mbăt şi crescu-mi visul...dintr'o zdreanţă./ Din vraişte din gânduri, din distanţă./ POate şi tu descoperi, mult mirată,/ Că lacrima din ochii mei te'mbată,/ Şi vezi, în nopţile de-aici, mistere/ De depărtări de aur, de tăcere./ Eu am murit de mult, şi dialogul/ Mi-i nunmai gândul, orbul şi ologul/ Vedere inlăuntru, mers în gol,/ Căutând în tine reazim şi simbol./ Ci tu-mi veghezi, din timpul tău, doar groapa/ Unde-am ştiut, cu focul şi cu apa..."*(*Târziu în noapte*).

Obsedat în dorul lui de ideea care il chinuieşte şi-l zăvoreşte printre străini, poetul îşi plânge soarta şi se vede *"Fără ţară"*, precum este titlul acestei poezii: *"Mi-i inima poemul fără ţară, / Iar mintea, vântul bântuit de dor; / Doar pribegia, cu fereastra'n seară, / Îmi ţese din tăceri şi lacrimi, spor... /... / Mă'ngroapă Vestul, grohăind minciuna. / Din neam şi lege, mi-au făcut suplicii, / Aşa cum ne-au ucis în Patria străbună, / Hienele din târguri, veneticii... /... / Mi-a fost să-mi ştiu în alt tărâm comoara. / Aici am fost al doinelor: stingher... / Vrea Dumnezeu ca să ne pierdem ţara / Şi s'o găsim, mai scumpă, lângă cer..."*

Persecutat de drame, de dor şi de moarte, o moarte românească însă nu printre străini, cu datini şi obiceiuri, ca toate cele de acasă, unde omul nu moare, ci merge pe cărarea arătată de steaua lui spre cer, unde moartea se preface în vis şi nuntă *"Că la nunta mea / A căzut o stea"*, tot aşa, mioritic, se vede şi Vasile Posteucă, dar moartea lui l-a răpus departe, printre străini, fără primirea şi spiritul întru cele veşnice ca'n ţară: *" Pe-un licăr de stea, / Şede casa mea. / Fluierul jeleşte / Moartea, românească... / Brad la căpătâi, / Vrere-ai să rămâi, / Lângă plai şi stână. / Drumul nu se-amână / Pomul de pomană, / S'a făcut coroană; / Gândul din tămâie, / Par'că-ar fi şi-ar ştie. / Sună, clopotare, / Până'n ceea zare, / Că-mi aleg mormânt / Pe-un colnic de vânt... / Stare lângă stare. / Stinge-o lumânare. / Valul de maramă / Mai deschide-o vamă."*

Sfârşitul poeziei este de un tragism sfâşietor, ca într'un vis halucinant, poetul se revede copilul de odinioară, însă un copil îmbătrânit de timp şi suferinţi, dornic pentru o nouă viaţă, viaţa însă este moarte cu adevărat: *"Mă'ntorc din exil, / Cărunţit copil, / Şi mă spăl la faţă. / Mir de nouă viaţă"*. (*Drum*).

Poet român puternic înrădăcinat în pământul patriei, legat prin toate fibrele spirituale de structura de veacuri a neamului românesc, Vasile Posteucă este în aceeaşi măsură creatoare şi un rapsod, un rapsod care crează şi prelucrează versul popular, îl cizelează, îl înnoieşte, îl cultivă prin cuvinte vechi şi regionale, dându-le sevă şi circulaţie în lirismul său încărcat de doruri, de iubire cerească şi pământească, înaripând poezia şi hrănind cititorul cu spiritul lui adâncit în misticismul neamului întru Cristos. Vasile Posteucă este un mire al poeziei româneşti, care şi-a aşternut sufletul pe hârtie ca florile de măr pe albastrul cerului, în primăvara românească. Poezia era în el un har, căci cu ea s'a învrednicit de tânăr, ca orice Român talentat, însă *"sărac în ţară bogată"*, bogat la suflet ca dăruiţii lui Dumnezeu, pentru împărăţia veşnică. Poet prin tradiţie de sânge şi duh, publicist prin vocaţie şi pasiune, Vasile Posteucă este poetul creştin ortodox prin concepţie şi convingere de veacuri al neamului său nealterat de sectarisme şi alte anticreştinisme, ci un vajnic credincios al religiei ortodoxe şi al spiritului naţional. Prin el se rostogolesc râurile, se luminează obcinele Bucovinei, se înalţă crucile pe creste de munte, Românul care nu şi-a uitat neamul, credinţa şi limba, căci în limba *"Cazaniei"* lui Varlaam şi a *"Psalmilor"* lui Dosoftei şi-a scris poezia plină de durere şi de înălţare a sufletului spre Dumnezeu şi ŢARA.

"LIMBA NOASTRĂ-I LIMBĂ SFÂNTĂ"

PRONUME PERSONALE

sau pronume posesive şi adjective pronominale posesive?

Mihai S. DERDENA

Pronumele posesiv se studiază în clasa a VII-a. De ce atât de târziu şi nu în clasa a VI-a, dacă nu chiar în primul an de gimnaziu, aceasta-i o chestiune deosebit de importantă când se are în vedere necesitatea ca studiul părţilor de vorbire să se facă sincronic la limbile străine şi la limba română.

Însă, acum, vreau să semnalez modul incorect în care se predă de prea mulţi ani, pronumele posesiv. Iată, spre pildă, ce citim la paginile 41-42 ale cărţii *"Limba română, gramatică, manual pentru clasa a VII-a"* (Este vorba de manualul elaborat de foarte cunoscutul profesor Ion POPESCU şi publicat de Editura Didactică şi Pedagogică în 1991, cu valabilitate şi în actualul an şcolar):

"Pronumele posesiv nu are forme pentru persoana a II-a când sunt mai mulţi posesori. În locul acestuia se folosesc formele de genitiv plural ale pronumelui personal: al (a, ai, ale) lor.

Ai lor erau de faţă la venirea mea.

Pronumele lor (ai lor) nu este posesiv, ci personal, aşa cum sunt formele de genitiv singular lui şi ei (al, a, ai, ale, lui sau ei). Lui, ei şi lor sunt pronume chiar când stau pe lângă un substantiv, pentrucă nu se acordă cu el.

Tatăl ei este muncitor, al lui este profesor."

Opinez că vocabulele *lui*, *ei* şi *lor* sunt pronume personale numai când nu sunt însoţite de articolul posesiv şi nu stau lângă substantive. Însă, prin schimbarea valorii gramaticale, ele devin fie pronume posesive, dacă sunt însoţite de articolul posesiv, fie adjective pronominale posesive, când stau lângă substantive. Argumentele, care mă îndeamnă să cred cu toată convingerea că *"al (a, ai, ale) lui"*, *"al (a, ai, ale) ei"* şi *"al (a, ai, ale) lor"* sunt pronume eminamente posesive, se prezintă astfel:

1. ele semnifică, asemenea tuturor celorlalte pronume posesive, ideea de posesiune, nefiind nici o deosebire între *"Ai lor erau de faţă la venirea mea"* (exemplul dat de autorul manualului ca să ne convingă că *ai lor* ar fi pronume personal) şi *"Ai tăi erau de faţă la venirea mea"* (*ai tăi* - pronume posesiv incontestabil);

2. şi ele înlocuiesc, conform definiţiei pronumelui posesiv, atât substantivul care denumeşte obiectul posedat, cât şi substantivul ce semnifică posesorul;

3. acordul în gen şi în număr al acestor trei pronume posesive cu obiectul posedat se realizează perfect cu ajutorul articolului posesiv, ceea ce este îndeajuns de deictic.

Nici când însoţesc substantive, cuvintele *"lui"*, *"ei"* şi *"lor"* nu pot fi pronume personale, ci devin adjective pronominale posesive, deoarece şi atunci ele exprimă deplin noţiunea de posesiune prin înlocuirea substantivului care denumeşte posesorul. Absenţa oricărui acord în această situaţie nu implică pierderea calităţii de adjectiv pronominal. Tot aşa stau lucrurile şi cu unele adjective propriu-zise. Bunăoară, cuvintele *"atare, atroce, bleu, bleumarin, eficace, feroce, gri, locvace, maro, perspicace, vivace"* şi altele nu se acordă în nici un fel cu substantivele pe care le însoţesc. În pofida acestui neajuns, nici un autor de manual de gramatică nu le exclude din categoria adjectivelor propriu-zise. Şi, pentrucă au aceeaşi formă la cele două genuri principale şi la ambele numere, ele se numesc adjective invariabile. Tor invariabile sunt, prin urmare, şi adjectivele posesive din sintagmele ce urmează celor în care se află adjective propriu-zise (în exemplele de mai jos).

Adjective propriu-zise: elevul *locvace*, eleva *locvace*, elevii *locvace*, elevele *locvace;* pantalonul *gri*, haina *gri*, pantalonii *gri*, hainele *gri*.

Adjective pronominale posesive: elevul *lui* (ei, lor), eleva *lui* (ei, lor) elevii *lui* (ei, lor) elevele *lui* (ei, lor); pantalonul *lui* (ei, lor), haina *lui* (ei, lor), pantalonii *lui* (ei, lor), hainele *lui* (ei, lor).

Regula, care stabileşte că pronumele ţine locul unui substantiv şi că, în consecinţă, nu poate sta lângă acesta, este încălcată dacă se admite că vorbele *"lui, ei şi lor"* din sintagmele de mai sus sunt pronume personale. Ele sunt adjective posesive deoarece înlocuiesc substantive ce denumesc posesori şi însoţesc substantive cu semnificaţia de obiecte posedate.

În încheiere, îi rog pe colegii care, predau gramatica limbii române să reacţioneze cu promptitudine, dar şi cu argumete irefutabile la punctul de vedere exprimat în acest articol. Să se aibă în vedere că *"Gramatica Academiei"* nu mai e considerată autoritate infailibilă.